

Forslag

til

Lov om prisstop.

Fremsat den 7. oktober 1970 af *handelsministeren*.

§ 1. Ved erhvervsmæssigt salg her i landet af varer må der ikke tages højere priser end de den 22. september 1970 gældende.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må producenter forhøje priserne med beløb til dækning af stigninger i priser for råvarer og hjælpestoffer. Importører, grossister og detaillister må ved videresalg af varer forhøje priserne med beløb til dækning af stigninger i indkøbsprisen.

§ 2. For transport- og tjenesteydelser her i landet må der ikke tages højere priser, takster eller honorarer end de den 22. september 1970 gældende.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 må takster for transportydelser forhøjes med beløb til dækning af stigning i udgifterne til driv- og smøremidler. For tjenesteydelser må priser, takster og honorarer forhøjes med beløb til dækning af stigning i priser på materialer, som medgår til tjenesteydelsen.

§ 3. Bestemmelserne i §§ 1-2 finder også anvendelse ved offentlige virksomheders salg af varer og levering af transport- og tjenesteydelser.

§ 4. Monopoltilsynet kontrollerer overholdelsen af bestemmelserne i §§ 1-3.

Stk. 2. Virksomheder, som er omfattet af loven, skal kunne godtgøre, at deres priser er lovlige. I modsat fald kan monopoltilsynet kræve priserne nedsat til beløb, som monopoltilsynet finder bedst stemmende med bestemmelserne i § 1-2.

Stk. 3. Monopoltilsynet kan undtage vare- eller erhvervsområder fra bestemmelserne i §§ 1-3, hvor markedsforholdene eller varens eller ydelsens karakter taler derfor.

§ 5. Virksomheder inden for industri, håndværk og handel, som for salg af varer her i landet fastsætter eller tilkendegiver priser eller avancer for videresalg i efterfølgende omsætningsled, skal anmelde disse og ændringer heri til monopoltilsynet. Anmeldelse skal ske snarest muligt og senest samtidig med, at priserne meddeles de efterfølgende omsætningsled. Modtagelse af anmeldelse indebærer ikke godkendelse af de anmeldte priser eller avancer.

Stk. 2. De priser, der den 22. september 1970 er tilkendegivet for videresalg i efterfølgende omsætningsled, må ikke forhøjes, medmindre forhøjelsen skyldes forhold som nævnt i § 1, stk. 2.

Stk. 3. Monopoltilsynet kan undtage fra bestemmelserne i stk. 1.

§ 6. Loven omfatter ikke løn- og arbejdsforhold eller priser, takster og honorarer, der fastsættes ved lov eller i henhold til lovgivningen skal godkendes af folketingets finansudvalg.

§ 7. Med hensyn til monopoltilsynets beføjelser til at kræve oplysninger m. v. og med hensyn til klage over tilsynets afgørelser finder reglerne i § 15, jfr. § 20, og § 18 i lov om tilsyn med monopoler og konkurrencebegrænsninger tilsvarende anvendelse.

Dog kan monopoltilsynets afgørelser efter § 4, stk. 2, 2. pkt., ikke påklages til monopolankenævnet.

§ 8. Overtrædelse af bestemmelserne i § 1, stk. 1, § 2, stk. 1, og § 5, stk. 1 og 2, straffes med bøde eller hæfte.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der undlader at meddele oplysninger, som afkræves ham i henhold til § 7, jfr. monopollovens § 15.

Stk. 3. Den, som i forhold, der er omfattet af loven, meddeler monopoltilsynet eller monopolankenævnet urigtige eller vildledende oplysninger eller fortier forhold af betydning for den pågældende sags afgørelse, straffes med bøde eller hæfte, medmindre strengere straf er forskyldt efter borgerlig straffelov.

Stk. 4. Den, der undlader at efterkomme et af monopoltilsynet meddelt pålæg efter § 4, stk. 2, 2. pkt., straffes med bøde eller hæfte.

Stk. 5. Er overtrædelse begået af et aktieselskab, andelsselskab eller lignende, kan

bødeansvar pålægges virksomheden som sådan.

Stk. 6. Ved behandlingen af sager i henhold til denne bestemmelse finder de i lov om rettens pleje, kapitel 69, indeholdte regler anvendelse i samme omfang som i sager, der påtales af statsadvokaten.

§ 9. Lovforslaget kan stadfæstes straks efter dets vedtagelse.

§ 10. Loven træder i kraft den 8. oktober 1970.

Stk. 2. Lov nr. 193 af 20. maj 1970 om prisstop for tjenesteydelser m. v. ophæves.

Stk. 3. I tiden indtil den 1. marts 1971 kan monopoltilsynet kun godkende forhøjelse af de priser, der er omhandlet i § 4, stk. 1 og 2, i lov om afsætning af danske landbrugsvarer m. m., hvis der foreligger forhold som nævnt i § 1, stk. 2.

Stk. 4. Loven bortfalder den 1. marts 1971.

§ 11. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget.

Forslaget til lov om prisstop må ses som et led i den økonomiske saneringspolitik, som regeringen anser for nødvendig med henblik på at tilvejebringe stabilitet i pris- og indkomstudviklingen og at nedbringe underskuddet på betalingsbalancen.

Efter forslaget omfatter prisstoppet i princippet enhver form for erhvervsudøvelse, og det er udformet således, at priserne ikke må forhøjes af årsager, som har indenlandsk oprindelse. Heraf følger, at priser ikke må forhøjes som led i avanceberegningen og ej heller på grund af stigende lønudgifter. Regeringen må lægge afgørende vægt på, at disse to årsager til stadig stigende priser neutraliseres. De lønstigninger, som måtte forekomme i prisstopperioden, må således bæres af erhvervslivet.

Regeringen har med dette prisstop for øje at søge tilvejebragt en stabilisering af pris- og avanceudviklingen i den periode, hvor der forhandles om nye overenskomster på arbejdsmarkedet og om indkomstpolitiske foranstaltninger i øvrigt, således at der herigennem tilvejebringes de nødvendige forudsætninger for, at der også på lønområdet etableres forhold, som kan medvirke til økonomisk stabilitet.

Gennemførelsen af denne lov og en forsvarlig administration af loven vil blive byrdefuld for monopoltilsynet og vil nødvendiggøre en personalemæssig udbygning af tilsynet. Da det kun vil være muligt i begrænset omfang at udvide tilsynets faste stab til administrativt arbejde, må administrationen af en sådan midlertidig lov i væsentlig grad udføres som overarbejde eller som arbejde udført af deltidsbeskæftigede.

Til denne administration kan det for lovens gyldighedsperiode skønsmæssig anslås, at der — ud over de beløb, der er budgetteret til administration af loven om prisstop for tjenesteydelser — vil medgå ca. 1.600.000 kr. til vederlæggelse af yderligere heldagsbeskæftiget administrativt personale, halvdagsbeskæftiget akademisk personale, midlertidige prisinspektører og overarbejde for det faste personale.

Til § 1:

Det foreslås at gennemføre et generelt prisstop for varer gældende indtil 1. marts 1971. Prisstoppet omfatter ethvert erhvervmæssigt salg af varer,

uanset om disse hidrører fra landbrug, industri, håndværk eller handel, og har sit udgangspunkt i priserne den 22. september 1970. På denne dato oplyste regeringen, at man ville søge et sådant prisstop gennemført straks efter folketingets åbning.

Ved erhvervsmæssigt salg forstås ethvert salg, der finder sted som led i en erhvervsvirksomhed. Salg fra kooperative virksomheder omfattes af prisstoppet. Privates enkeltstående salg af varer omfattes derimod ikke af prisstoppet. De den 22. september gældende priser er de priser, som den pågældende virksomhed tog ved salg på dette tidspunkt. Har der ikke fundet salg sted af varen på denne dato, vil det være virksomhedens tilkendegivne pris, der ligger til grund for prisstoppet. Foreligger der ikke en sådan pris, og har den pågældende vare ikke været udbudt til salg den 22. september, vil prisstoppet gælde den pris, som virksomheden inden 22. september senest har oppebåret for vedkommende vare. Priser, hvorom der verserer sag for monopolankenævnet den 22. september 1970, kan dog reguleres i det omfang, klagerne måtte få medhold. I lighed med fortolkningen af tidligere midlertidige prislove gælder loven for leverancer efter lovens ikrafttræden uanset tidligere indgåede aftaler herom.

I stk. 2, modificeres prisstoppet dog således, at det tillades produktionsvirksomheder at indregne stigninger i priser for råvarer og hjælpestoffer, såsom brændsel, el og gas. Handelens virksomheder vil kunne forhøje salgspriserne i det omfang, det er fornødent til dækning af stigning i priserne for de indkøbte varer. Prisforhøjelser kan kun beregnes efter kostprisprincippet og må således ikke beregnes for lagerbeholdninger.

Til § 2:

Det foreslås, at prisstoppet tillige kommer til at omfatte enhver form for transport- og tjenesteydelser. Prisstoppet erstatter således for tjenesteydelser det gældende prisstop i loven af 20. maj 1970, men i modsætning til dette prisstop foreslås et prisstop, hvorfra monopoltilsynet ikke kan give individuelle dispensationer til forhøjelse af priser. Foruden egentlige transportydelser omfatter stoppet også takster for telefon og telekommunikation, som ikke har været omfattet af det nuværende prisstop for tjenesteydelser.

Prisstoppet omfatter også hotel- og pensionatvirksomhed, teater- og biografvirksomhed samt udlejning af løse. Derimod omfatter det ikke udlejning og salg af fast ejendom.

I stk. 2 foreslås det, at prisstoppet for transportydelser modificeres, således at stigning i transport-

virksomhedernes udgifter til driv- og smøremidler kan indregnes i taksterne. Endvidere foreslås det, at stigning i priser på materialer, som medgår til en tjenesteydelse, kan indregnes i prisen, taksten eller honoraret for den pågældende ydelse.

Til § 3:

Efter denne bestemmelse omfatter prisstoppet såvel for varer som for transport- og tjenesteydelser også statens og kommunernes virksomhed. Dog vil priser, takster og honorarer, der fastsættes ved lov, eller som i henhold til lovgivningen skal godkendes af folketingets finansudvalg, ikke være omfattet af prisstoppet, jfr. lovforslagets § 6.

Til § 4:

Administrationen af denne lov og kontrollen med lovens overholdelse påhviler monopoltilsynet.

For at muliggøre en sådan kontrolvirksomhed skønnes det nødvendigt, at det pålægges de pågældende virksomheder over for monopoltilsynet at kunne godtgøre, at de ved deres prisfastsættelse overholder prisstoppet. Såfremt virksomhederne ikke er i stand hertil, foreslås det, at monopoltilsynet kan kræve priserne nedsat til priser, som monopoltilsynet finder bedst stemmende med bestemmelserne i §§ 1-2. Ved afgørelsen skal monopoltilsynet lægge den pris til grund, som monopoltilsynet efter de foreliggende oplysninger finder det rimeligt at antage, at de pågældende virksomheder har taget den 22. september 1970 med de forhøjelser, som § 1, stk. 2, eller § 2, stk. 2, giver mulighed for. Monopoltilsynet må herved også tage hensyn til prisniveauet for tilsvarende varer i det pågældende område af landet.

Som det fremgår af bestemmelsen i § 7, vil klager over monopoltilsynets afgørelser efter denne lov ligesom klager over monopoltilsynets afgørelser i øvrigt kunne indbringes for monopolankenævnet. Af praktiske og administrative grunde har man imidlertid fundet det nødvendigt at afskære sådan klageadgang til monopolankenævnet for så vidt angår de pålæg, monopoltilsynet efter § 4, stk. 2, giver om nedsættelse af priser. En bestemmelse herom er optaget som 2. pkt. i § 7.

Medens der efter bestemmelserne ikke vil kunne gives individuelle dispensationer til forhøjelse af priser, foreslås det i stk. 3, at monopoltilsynet kan give generelle dispensationer fra prisstoppet. Således vil monopoltilsynet helt eller delvis kunne undtage særlige vare- eller erhvervsområder fra lovens bestemmelser i det omfang, markedsforholdene eller varens eller ydelsens karakter måtte tale herfor. Man har herved for øje, at en række områder, der

tidligere har været undtaget fra den midlertidige avance- og prisstoplovgivning, også bør holdes uden for denne lov.

Som eksempler på områder, der på denne måde forudsættes undtaget fra loven, kan nævnes:

Salg af levende dyr.

Salg af blomster, antikviteter, kunst og brugte varer.

Salg af korn, foderstoffer og sukkerroer.

Auktionssalg af varer, der normalt sælges ved auktion, herunder fisk, frugt og grøntsager.

Tilbudsgivning ved licitation.

Kontingenter til sygekasser, brancheforeninger og lignende.

Bankers og sparekassers renteberegning.

Forsikringspræmier.

Yderligere må monopoltilsynet under hensyn til markedsforholdene kunne give generelle dispensationer fra udgangspunktet for prisberegningen f. eks. på områder, hvor prisen den 22. september var ekstraordinært nedsat som led i særlige salg fremmende foranstaltninger.

Monopoltilsynets afgørelser med hensyn til generelle dispensationer efter denne bestemmelse vil blive offentliggjort i Statstidende og i Meddelelser fra Monopoltilsynet.

Til § 5:

Det foreslås, at den ved lov nr. 29 af 15. februar 1968 indførte og siden opretholdte anmeldelsespligt

for priser og avancer, der er fastsat for videresalg i efterfølgende omsætningsled, bevares. Som hidtil kan der, jfr. stk. 3, dispenseres herfra. Det forudsættes, at der ikke skal ske nyanmeldelse i tilfælde, hvor de pågældende priser og avancer er anmeldt i henhold til tidligere lovgivning, ligesom tidligere givne dispensationer opretholdes.

For at forhindre, at der gennem en sådan prisvejledning tilskyndes til at tage højere priser end efter lovens bestemmelser i øvrigt, har man i stk. 2 for disse prisers vedkommende forbudt forhøjelser, medmindre forhøjelsen skyldes forhold som nævnt i § 1, stk. 2.

Til § 6:

Det foreslås, at loven ligesom monopol- og prislovgivningen og den hidtidige, midlertidige prislovgivning ikke kommer til at omfatte løn- og arbejdsforhold.

Til § 10:

På grund af den særlige lovgivning om landbrugs hjemmemarkedspriser er det fundet nødvendigt i stk. 3 udtrykkeligt at sætte denne prisreguleringens orden ud af kraft, men i øvrigt må det være en selvfølge, at reguleringsordninger, såsom de af monopoltilsynet i medfør af monopollovens § 24 godkendte, under prisstoppet kun vil kunne berettige til højere priser, hvis dette kan ske efter lovforlaget §§ 1, stk. 2, og 2, stk. 2.